

M.A. Semester - 3 (CBCS) Examination

Oct/Nov. – 2019 (Old Course)

ALANKARASASTRA: KAVYAMIMAMSA ADHYAYA 1-6 AND RASAGANGADHARA
ANANA 1 (ELECTIVE - 3/INTER DES)

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે નો આવશ્યક નોંધ સહિત ભાષાંતર કરો. (૧૪)

Q.1 Translate with necessary notes any two of the following: (14)

(૧) इह हि वाङ्मयमुभयथा शास्त्रं काव्यं व। शास्त्रपूर्वक्त्वात् काव्यानां पूर्वं शास्त्रेष्वभिनिविशेत्। नह्यप्रवर्तित प्रदीपास्तमसि तत्त्वार्थसार्थमध्यक्षयन्ति। तत् द्विधा – अपौरुषेयं पौरुषेयं च। अपौरुषेयं श्रुतिः। सा च मन्त्रब्राह्मणे। विकृतक्रियातन्त्राः। मन्त्राणां स्तुतिनिब्दाव्याख्यानविनियोगग्रन्थो ब्राह्मणम्। ऋयनुः सामवेदास्त्री। अथर्वनश्चतुरीयम्। तत्रार्थवस्थितपाय ऋवः। ताः संगीतयः सामानि। अच्छान्दास्यगीतानि यजूषि।

(૨) સા ચ દ્વિધા કારયિત્રી ભાવયિત્રી ચ। કવેરુપકુર્વાણા કારયિત્રી। સાડપિ ત્રિવિધા સહજાઢુહાર્યોપદેશિકી ચ। જન્માન્તર સંસ્કારાપેક્ષિણી સહજા। જન્મ સંસ્કાર નિરાહર્યા। મન્ત્રતન્ત્રાદ્યપદેશપ્રભવા ઔપદેશિકો। એહિકેન કિયતાડપિ સંસ્કારેણ પ્રથમાં (માં)। તાં સહજેતિ વ્યપદિશન્તિ। મહતા પુનરાહાર્યા। ઔપદેશિક્યાઃ પુનરૈહિક એવ ઉપદેશકાલઃ, એહિક એવ સંસ્કારકાલઃ।

(૩) शब्दार्थो ते शरीरं, संस्कृतं मुखं, प्राकृतं बाहुः, जधनमपभ्रंशः, पैशाचं पादौ, उरो मिश्रम्। समः प्रसन्नो मधुर उदार ओजस्वी चासि। उक्तिचरन च ते वचः, रस आत्मा, रोमाणि छन्दांसि, प्रश्नोत्तरप्रवाहिकादिकं च वाक्केलिः, अनुप्रासोपमादयश्च त्वामलङ्कुर्वन्ति।

(૪) “उचितानुचितविवेको त्युत्पति : ” इति यायावरीयः। ‘प्रतिभा त्युत्पत्याः प्रतिभा श्रेयसी इत्यानन्दः। सा हि केरत्युत्पति कृतं दोषमरोषमाच्छादयति। तयाद –

“ अत्युत्पतिकृतो दोषः शक्त्या संत्रियते केः।

यस्त्वशक्तिकृतस्तस्य झगित्येवावभासते॥”

પ્રશ્ન-૨ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે નો આવશ્યક નોંધ સાથે અનુવાદ કરો. (૧૪)

Q.2 Translate with necessary notes any two of the following: (14)

(૧) રમણીયતા ચ લોકોત્તરાહલાજનકજ્ઞાન ગોચરતા॥ લોકોત્તરત્વં ચાહલાદગતશ્ર્વમત્કારાપરપ્રયાયોડનુભવસાક્ષિકો જાતિવિશેષઃ। કારણં ચ તદવચ્છિન્નભાવનાવિશેષઃ પુત્રઃપુનરનુસંધાનાત્મા। પુત્રસ્તે જાતઃ ધનં તે દાસ્યામિ ઇતિ વાક્યાર્થધીજન્યસ્યાહલાદસ્ય ન લોકોત્તરત્વમ્।

- (૨) વાચ્યાપક્ષેયા પ્રધાનીભૂતં વ્યઙ્ગ્યાન્તરમાદાય ગૂણીભૂતં વ્યઙ્ગ્યમાયાયાતિ વ્યાપ્તિવારણાયાવધારણમ્।
તેન તસ્ય ધ્વનિત્વમેવ। લીનવ્યઙ્ગ્યવાચ્યચિત્રાતિપ્રસઙ્ગવારણાય ચમ્ત્કારે ત્યાદિ। યતુ અતાદૃશિ
ગુણીભૂતવ્યઙ્ગ્યમ્ ઇત્યાદિકાવ્ય પ્રકાશગતલક્ષણે ચિત્રાન્યત્વં ટીકાકારૈર્દત્તમ્, તન્ન।
- (૩) તસ્ય ચ કારણં કવિગતા કેવલા પ્રતિભા। સા ચ કાવ્યઘટનાનુકૂલશબ્દાર્થોપસ્થિતિઃ। તદ્ગતં ચ
પ્રતિભાત્વં કાવ્યકારણતાવચ્છેદકતયા સિદ્ધો જાતિવિશેષ ઉપાધિરૂપં બાહ્યખંડમ્। તસ્યાશ્ચ હેતુઃ
કવચિદ્દેવતામહાપુરુષ પ્રસાદાદિજન્યમદૃષ્ટમ્, ક્વાચિચ્ચ વિલક્ષણવ્યુપતિકાવ્ય કરણાંભ્યાસૌ।
- (૪) એતેષાં પરસ્પરં કૈરપિ સહાવિરોધઃ કૈરપિ વિરોધઃ। તત્ર – વીરશ્રઙ્ગારયોઃ શ્રઙ્ગારહાસ્યયોઃ
વીરાદ્ભુતયોઃ, વીરરૌદ્રયોઃ, શ્રઙ્ગારોદ્ભૂતયોશ્ચાવિરોધઃ। શ્રઙ્ગાર – બીભત્સયોઃ, શ્રઙ્ગારકરુણયોઃ
વીરમયાનકથોઃ, શાન્તરોદ્રેયોઃ, શાન્તશ્રઙ્ગારયોશ્ચ વિરોધઃ।

પ્રશ્ન-૩ અલંકારશાસ્ત્રમાં રાજશેખરનું યોગદાન ચર્ચો. (૧૪)

Q.3 Discuss the contribution of રાજશેખર in the field of Alankarshastra. (14)

અથવા/OR

પ્રશ્ન-૩ કાવ્યપુરુષોત્પત્તિઃ - ચર્ચા કરો.

Q.3 Discuss - કાવ્યપુરુષોત્પત્તિઃ।

પ્રશ્ન-૪ જગન્નાથના મતે 'તશ્ચોતમોત્તમમધ્યમાધમભેદાત્વતુર્થા' ચર્ચો. (૧૪)

Q.4 Discuss the 'તશ્ચોતમોત્તમમધ્યમાધમભેદાત્વતુર્થા' according to Jagannath. (14)

અથવા/OR

પ્રશ્ન-૪ જગન્નાથની દ્રષ્ટિએ કાવ્યપ્રયોજનની ચર્ચા કરો.

Q.4 Discuss the કાવ્યપ્રયોજનાનિ according to Jagannath.

પ્રશ્ન-૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો: (૧૪)

Q.5 Write notes on any two : (14)

(૧) કાવ્યપાકઃ।

(૨) કવિપ્રકારઃ।

(૩) દશ શબ્દગુણાન્।

(૪) રસદોષાઃ।
